

Hoofdstuk 11

Vragen

1.

De samenwerking werd vanaf 1957 steeds hechter en breder. De sterke nadruk op de economische integratie uit de jaren tachtig maakte plaats voor bredere samenwerking op het terrein van internationale politiek (de EU spreekt met een stem in de WTO-onderhandelingen en in de handelsproblemen met de Verenigde Staten), veiligheid (EU-rol in het Midden-Oostenconflict) en politieke samenwerking.

2.

Het vetorecht was voor de meeste besluiten binnen het kader van de Gemeenschappelijke markt al afgeschaft, maar de methode van de gekwalificeerde meerderheid moest worden aangepast. Ook het aantal Eurocommissarissen werd besproken en zal in de nabije toekomst verlaagd worden. Besluitvormingsmacht op basis van het aantal inwoners zal ook op termijn gaan veranderen. Ten slotte moeten regels en procedures aangepast worden vanwege de sterke toename van het aantal europarlementariërs.

3.

Overheidsbegroting wordt positief beïnvloed door de extra groei die de Europese integratie genereert. Hierdoor stijgen de overheidsontvangsten (belastingen) en kunnen overheidsuitgaven worden verlaagd (minder werkloosheid). Het positieve effect op de lopende rekening komt doordat de export door de regionale integratie sterker wordt gestimuleerd dan de import.

4.

De belangrijkste belemmeringen zullen zowel door het groot- als het kleinbedrijf worden herkend, maar er zijn ook verschillen. Zo is bij het grotere internationaal opererende bedrijfsleven de overheidsaanbestedingsprocedures een bron van ergernis; binnenlandse concurrenten worden door de overheid voorgetrokken vanwege werkgelegenheidsargumenten. Het midden- en kleinbedrijf (MKB) heeft minder met deze overheidsaanbestedingen van doen en zal daarom dit ook niet als een belangrijke barrière zien.

5.

Fase 1 van 1990-1993 (nadruk op vaststellen van en sturen op convergentiecriteria)

Fase 2 van 1994-1998 (nadruk op Stabiliteitspact en welke landen mogen toetreden tot de eurozone)

Fase 3 vanaf 1999 waarbij vanaf 1 januari het monetaire beleid in handen werd gelegd van de ESCB en wisselkoersen van de deelnemende landen volledig vast werden gezet.

6.

Om stabiele wisselkoersen te hebben en te houden was het noodzakelijk om het monetaire en fiscale beleid te harmoniseren (en indien mogelijk te convergeren). Door harmonisatie ontstaan immers geen forse afwijkingen op het terrein van inflatie en rente. De convergentiecriteria garandeerden harmonisatie van overheidsbeleid (en dus harmonisatie van inflatie en rente).

7.

Ja, optimale rentestand is nooit mogelijk omdat er altijd verschil zal zijn in economische groei en inflatie tussen de lidstaten van de eurozone. Indien Ierland een hoge economische groei heeft en daardoor sterk oplopende prijzen zou een krap monetair beleid met hoge/oplopende rente optimaal zijn. Tegelijkertijd heeft Duitsland echter te kampen met stijgende werkloosheid. In Duitsland zou een ruim monetair beleid met een lage/ dalende rente optimaal zijn. Zowel Ierland als Duitsland zitten in de eurozone en de rente zal dus altijd een soort compromis zijn.

8.

De dienstensector is belangrijk in de Europese economie en is lokaal gebonden. Dat betekent dat prijzen van bijvoorbeeld kappers niet sterk naar elkaar gaan groeien (misschien met uitzondering in grensregio's). Ook verschillen in economische groei en in intensiteit van de concurrentie verklaren prijsverschillen binnen de Economische en Monetaire Unie. Ten slotte zullen heterogene (of gedifferentieerde) producten van regio tot regio in prijs verschillen.

9.

Nee, de structuurfondsen zijn ten opzichte van de nationale overheidsinkomsten en uitgaven erg klein. Er is verder geen sprake van centrale belastingheffing en er is een bovengrens gesteld aan de uitgaven vanuit Brussel. Wat dat betreft is het Europese handelsblok geen federale staat.

10.

In essentie ontstaat de transformatierecessie door wegvallen van de vraag (consumptie), in combinatie met inzakken van de export en overheidsuitgaven.

Opdrachten

1.

Allereerst kan worden gekeken op de websites van brancheorganisaties of instellingen die informatie verstrekken over bepaalde sectoren. Voorbeelden zijn <http://www.fme.nl>; <http://www.agriholland.nl> en <http://www.fenedex.nl> . Er zijn sectorale verschillen. Zo zullen bedrijfstakken die relatief arbeidsintensieve en homogene producten produceren concurrentie ondervinden van bedrijven uit

Centraal- en Oost-Europa. Tegelijkertijd kan echter ook geprofiteerd worden door verplaatsing van de productie naar lagelonenlanden. Bedrijven en bedrijfstakken die weinig concurrentie ondervinden uit de nieuwe lidstaten zullen de regio vooral zien als potentiële markt.

2.

In de eerste periode na de invoering gaven de consumenten makkelijk geld uit aan producten in supermarkten en de horeca. Later is men dit bewust geworden en heeft men juist op deze uitgaven (extra) bezuinigd. In het algemeen worden bedrijfstakken beïnvloed door de introductie van een gemeenschappelijke munt die internationaal opereren en die relatief homogene goederen en diensten leveren. Te denken valt aan de basischemie, staal, papier en de telecomindustrie. Lokaal georiënteerde bedrijfstakken zoals de dagbladindustrie, bouw of de detailhandel zullen minder de effecten voelen.

3.

http://europa.eu.int/comm/dgs/taxation_customs/index_nl.htm en http://europa.eu.int/pol/tax/index_nl.htm zijn twee websites waar informatie over belastingen binnen de EU kan worden gevonden. Ook het ministerie van Financiën (<http://www.minfin.nl>) geeft informatie over de BTW-structuur binnen de EU. In het algemeen ziet men twee tarieven; het standaard tarief en het verlaagd tarief. In het verlaagd tarief zitten met name voedingsmiddelen, terwijl het standaard tarief voor het overgrote deel van de producten geldt. Er zijn wel enkele uitzonderingen en van volledige harmonisatie is dan ook geen sprake. De consequentie van verschillen in BTW-tarieven is dat de internationale concurrentie hierdoor wordt beïnvloed.

4.

Het niveau van de inflatie in de eurozone, in combinatie met de (vooruitzichten van) economische ontwikkeling. Zie ook hoofdstuk vijf, waar wordt ingegaan op het monetaire beleid van de Europese Centrale Bank.

5.

Op de website van het CPB kan de nieuwste MEV worden bekeken: <http://www.cpb.nl/nl/cepmev/mev/> . In de MEV 2004 staat het volgende: “Waarschijnlijk zullen Duitsland en Frankrijk in 2004 voor het derde achtereenvolgende jaar een tekort van meer dan 3% van het BBP hebben. Om te voorkomen dat de begrotingsafspraken een dode letter worden en gezien haar verplichtingen onder het Verdrag van Maastricht, zal de Europese Commissie in dat geval vermoedelijk aan de ministers van Financiën voorstellen om Duitsland en Frankrijk boetes op te leggen. In eerste instantie zou deze boete bestaan uit een deposito bij de Commissie van ten minste 0,2% van het BBP waarop geen rente wordt betaald. Hierdoor zouden de politieke spanningen binnen het eurogebied ongetwijfeld oplopen en zal de druk toenemen om de Europese begrotingsregels te versoepelen. Daarmee wordt 2004 een belangrijk jaar voor het Groei- en Stabiliteitspact.”